

Hevér Krisztina^{*}

A BOLOGNAI TÍPUSÚ KÉPZÉS TAPASZTALATAI AZ ÚJ SORBONNE-ON^{**}

Jelen előadás előadója az Új Sorbonne Egyetem (Paris III – Sorbonne Nouvelle) magyar lektora a 2004/2005-ös tanévtől. Ez az egyetem 2005 szeptemberében tért át a bolognai típusú képzésre. A magyar nyelv oktatása az Általános és Alkalmazott Nyelvészeti és Fonetikai Intézetben (*Institut de Linguistique et de Phonétique Générales et Appliquées, ILPGA*) folyik. Jelenleg tehát csak a Nyelvtudományi BA képzés keretei között lehet magyar nyelvet tanulni ezen az egyetemen.

Ez az alappozítást nyújtó első ciklust olyan diákok érdeklődésének kielégítésére hozták létre, akik a nyelvtudományban kívánnak jártasságot szerezni és szakmai érdeklődésük az európai térség felé irányul. Ez a szakirány a munkaerőpiacon is hasznosítható szakmai ismereteket ad. Ezt szeretném érzékeltetni a későbbiekben azzal, hogy bemutatom az oktatott tanegységeket.

A képzés fontos célja, hogy megfelelő elméleti alapot nyújtson a tanulmányok mesterképzésben történő azonnali vagy későbbi, néhány éves munkavégzést követő folytatásához, a mesterfokozat megszerzéséhez.

A magyar nyelv oktatása a 2005/2006-os tanévben csak BA (licence) szinten indult be. A mesterképzés (MA-képzés, master-fokozat) tantervének kidolgozása folyamatban van, az akkreditációs kérelem beadásának határideje 2008. február 28-a. Tény, hogy nincs, sosem volt önálló magyar tanszék az Új Sorbonne Egyetemen, „befogadó tanszék”-ünk az általános nyelvészeti szekció. Ugyanakkor tudni kell, hogy a francia minisztérium nem engedélyezi az új modulok létrehozását, így önálló magyar tanszék létrehozása sem volt lehetséges.

Párizsban két helyen folyik egyetemi szintű magyar oktatás : az *Institut National des Langues et Civilisations Orientales-ban, INALCO* (magyar neve : Keleti Nyelvek és Civilizációk Intézete), valamint a Sorbonne-on. A 2004/2005-ös tanévig a magyar oktatást a két intézmény együtt végezte és közös diplomát bocsátott ki,

* Hevér Krisztina, a Balassi Intézet által kiküldött vendégoktató, Paris III – Sorbonne Nouvelle, ILPGA, heverkrisztina@bbi.hu.

** A 2007. aug. 21–22-i lektori konferencián elhangzott előadás írásos változata.

ügynevezett double seau rendszerben. 2005-ös tanévtől azonban a Paris III egyetem áttért a bolognai típusú képzésre, 2 évvel korábban, mint ahogy az az INALCO-n bekövetkezett. Az intézmények együttműködése emiatt megszakadt.

A tanterv

A BA szintű magyar tanterv kidolgozásakor az alapkoncepció az volt, hogy a magyar nyelvi oktatás mellett egy olyan képzés valósuljon meg, amely a magyar kultúrát az európai kultúra részeként tárgyalja. Így egy olyan tanterv jött létre, melyben az első évben a magyar (nyelv) minor szakként szerepel, a második évtől pedig az *Európai Nyelvek és kultúrák* nevű szakirányba illeszkedik, ezért a képzésben az európai tanulmányok is helyet kapnak. Hangsúlyozni kell újra, hogy a Sorbonne-on nincs önálló magyar tanszék, az oktatás a már említett Általános Nyelvészei Tanszéken (ILPGA) belül folyik. Ez azt jelenti, hogy az *általános nyelvészetben belül találjuk a magyart minor szakként*, és a magyar nyelvet tanuló hallgatók kötelező jelleggel általános nyelvészeti órákat is hallgatnak.

Az elsőéves tanmenet a következő:

Alaptantárgyak (7,5 óra)

Bevezetés a nyelvtudományba

Nyelvészet és társadalomtudomány

Általános és lexikális szemantika

Szemiológia és kommunikáció

Magyar minor (4,5 óra)

A magyar nyelvtan alapjai (előadás és szeminárium) 3 óra

Beszédgyakorlat 1,5 óra

Funkcionális tantárgyak (4,5 óra)

Metodológia

Idegen nyelv (például magyar)

Informatika

Ami a magyar tantárgyak oktatását illeti, azok szemeszter szerinti felosztása a következő:

3. szemeszter (heti 6 óra): Beszédgyakorlat, Fordítás (magyarról franciára) és lexikológia, Történelem és civilizáció, Fordítási gyakorlat (franciáról magyarra).

4. szemeszter (heti 6 óra): Beszédgyakorlat, Fordítás (magyarról franciára) és lexikológia, Történelem és civilizáció, Irodalom.

5–6. szemeszter (heti 4,5 óra): Irodalom, Fordítás (magyarról franciára) és lexikológia, Fordítási gyakorlat (franciáról magyarra). A magyar történelem és civilizáció kurzus oktatása francia nyelven folyik.

Látható, hogy ami a magyar szakirányt illeti, a bolognai elveket követve az első két évben egy intenzívebb nyelvi képzést szeretne biztosítani a tanmenet, a szakirány választása (1. európai tanulmányok) a harmadik évben valósulhat meg.

Az első két év tapasztalatai

A nyelvtudományi képzésre beiratkozott hallgatóknak alaptantárgyaik mellé választaniuk kell egy minor szakot első évben (jelenleg 9 modul közül választhatnak). A 2005/2006-os tanévben 18, az ideiben mindössze 5 hallgató választotta a magyart minor szakként. Ez a jelentős visszaesés az információhiánynak tudható be. A frissen érettségizett diákok nagyon kevés ismerettel rendelkeznek Magyarországról, ezzel együtt a magyar nyelvről. A magyar nyelvre általában véletlenszerűen esik a választásuk. Tény, hogy a hallgatókat „toborozni” kell, a tanároknak jelen kell lenniük a kurzusválasztás napján, hogy minél többen iratkozzanak be a magyar kurzusokra. A másodévre az idei tanévben mindössze 3 hallgató iratkozott be. A lemorzsolódás igen jelentős. Ennek magyarázata többek között az, hogy a Nyelvtudományi Intézet hallgatóinak többsége logopédus szeretne lenni, de nem jutottak át az ezen szakmát oktató intézmények igen komoly felvételi vizsgáján. Minthogy a felvételi tárgyak között szerepel többek között a nyelvészet, valamint a nyelvésajátás fázisait tárgyaló tárgyak is (amelyek oktatott tárgyak az ILPGA-ban), így sokan az itt eltöltött évet szánják a felvételire való felkészülésre. Vagyis könnyen megérthető ebből, hogy amikor a diákok úgy döntenek, hogy más intézménybe iratkoznak be másodévtől, automatikusan a magyar nyelvi tanulmányaik is megszakadnak.

Az egyetemen úgynevezett lektorátusi magyartanítás is folyik. Az Új Sorbonne egyetem valamennyi hallgatójának kötelező jelleggel az első két szemeszterben tanulnia kell egy idegen nyelvet. A magyar nyelv is bekerült az úgynevezett lektorátusi órák közé. Ezek az órák mindig magas a létszám, az első tanévben 30, a másodikban 10 fő volt. A hallgatók lelkesek, többen kapnak kedvet és utaznak el Budapestre, de arra is volt már eset, hogy a lektorátusi óra hallgatója leadta főszeját és felvette a magyar szakot.

Ami a létszámot illeti, hangsúlyozni kell, hogy a magyar nyelv státusza más Franciaországban, mint Finnországban vagy akár Németországban is. Gondolok itt a közös nyelvcsalád hiányára, illetve a történelmi kapcsolatok viharaira. Ugyanakkor tény, hogy Európában mindenhol mentalitásváltást tapasztalhatunk. Ma már a hasznos, az azonnali eredményt hozó szakok a vonzóak. A magyar szakot vonzóvá kell tenni, reklámozni kell, és értékálló diploma keretében kell(ett) felkínálni a Sorbonne-on.

Feltehetnék a kérdést, hogy ennyi nyelvészeti óra hallgatása és viszonylag kevés magyar nyelvi óra mellett vajon milyen szinten tudják elsajátítani a hallgatók a nyelvet? Az első három szemeszter az alapnyelvtudás megszerzését teszi lehetővé. A tanulmányok negyedik félévében viszont az Erasmus-programnak köszönhetően lehetőségük van a hallgatóknak arra, hogy egy félévet eltöltsenek Budapesten, az ELTE-n. Ez a félév a nyelvtudás elmélyítésére, a megszerzett ismeretek gyakorlására

szolgál. A francia egyetemeken sok a külföldi, nem francia és nem európai uniós tagállamból jött hallgató. Számukra az Erasmus-ösztöndíjak nem elérhetők. Sajnos nagyon kevés olyan ösztöndíj létezik ma Magyarországon, mely ezen hallgatók magyarországi tanulmányait biztosítaná. Fontos lenne, ha ezek a hallgatók is el tudnának jutni magyar nyelvterületre.

A 2007/2008-as tanévben végeznek az első diákok magyar szakirányon a bolognai rendszer szerint, így végleges tapasztalatainkat csak e kimenő hallgatók eredményeit látván tudjuk megfogalmazni.

Ami a diploma megszerzését követően a munkaerőpiacon való elhelyezkedést illeti, úgy gondoljuk, hogy ez a típusú komplex diploma lehetővé teszi az adminisztrációs szektor bármely területén való elhelyezkedést, ott, ahol széles körű humán ismeretekre van szükség. A cél, hogy több területen jártas szakembereket képezzünk (nyelvészet, egy európai nyelv, európai uniós ismeretek). A hallgatók eddigi visszajelzése alapján jó úton haladunk.